

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne dni in praznike. — Inzerati do 30 petič 2.— Din, do 100 vrst 2.50 Din, večji inzerati petič vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej.
„Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din.

Upravništvo: Knafljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Kljub parlamentarni pavzi se nadaljujejo politične akcije

Gosp. Vukičević si skuša okrepiti situacijo z rekonstrukcijo vlade. — Demisijska finančna ministrica je le odgojena. — Snovanje demokratskega centra. — SDS in fuzija obeh demokratskih skupin. — Avdijske g. Vukičevića.

Beograd, 2. novembra. Politična situacija stoji v znamenju priprav za petkovno sejo Narodne skupščine, na kateri se bo nadaljevala razprava o obtožnici proti g. Vukičeviću. G. Vukičević si z vsemi silami prizadeva, da prepreči presenečenje, ki v danem položaju ne bi bila izključena. Kakor se v dobro poučenih vladnih krogih zatrjuje, obstajajo v vladi težki notranji spori, katerih g. Vukičević doslej ni mogel izravnati. Demisijska finančna ministrica, ki baje svoje ostavke ni umaknil, marveč na izrečno prošnjo g. Vukičevića samo odgodil, da omogoči zaključek razprave o obtožnici, je mnogo globljega značaja, kakor pa to priznava na zunanji. V vseh političnih krogih se opaža, da je g. Vukičević v zadnjem času skrajno popustljiv napram svojim nasprotnikom v vladni koaliciji. Svojo pozicijo skuša baje ojačiti potom rekonstrukcije vlade, da bi na ta način zadovoljil i demokrate i radikalske nezadovoljnejše. Razpoloženje v radikalnem klubu pa je tako, da je zelo malo verjetno, da bi se g. Vukičeviću to posrečilo.

Veliko pozornost vzbuja v političnih krogih tudi akcija v demokratskem klubu, ki gre za tem, da bi se osnoval nekak demokratski center, ki bi se

sčasom razširil na vso demokratsko zajednico. To akcijo vodi poslanec Kosta Timotijević, ki stremi zlasti za tem, da izravna nasprotstva, ki vladajo med skupinami gg. Davidoviča in dr. Marinkoviča. Vzporedno s tem naj bi se po njegovem zamisleku izvedla tudi fuzija SDS in DS. V krogih SDS se povdarja, da je tudi SDS slejkoprej za ujediničenje obeh demokratskih skupin. Vendar pa s svoje strani odklanja vsako podporo Vukičevićevega režima in zastopa stališče, da bi bilo tudi v tem slučaju potrebno še nadalje ohraniti najboljše in tesne odnose z radičevci. G. Pribičević je imel danes dopolne daljši sestanek z Joco Jovanovićem, na katerem sta razpravljala o nadaljni taktiki opozicije v parlamentu. Doznava se, da se je na tem sestanku govorilo tudi o tem, da bi se izvolil poseben delovni odbor opozicije, v katerem bi bili zastopani vsi trije klubi: to je SDS, HSS in SZ.

G. Vukičević je bil včeraj in danes v avdijski na dvoru. Do novinarjev je zelo rezerviran in odklanja vsako izjavo. Brez dvoma pa so te avdijske v temni zvezi s težkočami, ki se pojavljajo v vladi, zlasti pa s predstoječo rekonstrukcijo vlade.

Odpor proti nameravanemu znižanju poslanskih dnevnic

Med drugimi redukcijami zahteva finančni minister tudi znižanje poslanskih dnevnic od 300 na 200 Din. — Namera je naletela na hud odpor pri poslancih vladne večine

Beograd, 2. novembra. Finančni minister dr. Marković je poslal ministrskemu predsedniku obširnejše pismo, v katerem v zvezi s svojim finančnim programom zahteva izvajanje načela štednje tudi v vrhovni državni upravi in predlaga med drugim znižanje poslanskih dnevnic od 300 na 200 Din dnevno. Vlada doslej na to zahtevo finančnega ministra še ni odgovorila. Kakor pa se zatrjuje v radikalnih krogih, tvori vprašanje znižanja poslanskih dnevnic za vlado zelo trd oreh. V vladnih krogih obstaja namreč bojazen, da bodo mnogi radikalski poslanci revoltilirali, če bo finančni minister vztrajal na svoji zahtevi. Na drugi strani pa se zatrjuje, da je finančni minister obenem stavil zahtevo, naj g. Vukičević stavi ta njegov predlog na dnevni red prve prihodnje seje ministrskega sveta. Naglašajoč, da je od sprejema njegovih

predlogov, ki streme za uvedbo štedenja v državni upravi, odvisno njegovo nadaljno sodelovanje v vladi.

Opaziti je, da je predlog finančnega ministra zlasti v vrstah vladnih poslancev izval veliko razburjenje. Radikali soglasno povdarjajo, da o kakem znižanju poslanskih dnevnic ne more biti niti govora. O tem se je govorilo skoraj še pred vsakim proračunom, vendar pa je ostalo vedno vse pri starosti. V ostalem pa radikali naglašajo, da sedanje dnevnic itak niso v skladu z izdatki, ki jih imajo poslanci. Zato očitajo finančnemu ministru, da hoče s svojim predlogom doseči popularnost na račun poslancev. V splošnem pa so politični krogi mnenja, da bi bilo treba izvesti redukcijo vseh izdatkov v vrhovni državni upravi zlasti pa skriti število ministrstev in opustiti luksuz ministrov brez portfelja.

Trgovinska pogajanja z Avstrijo

Beograd, 2. novembra. V prihodnjih dneh dospe v Beograd avstrijska delegacija za trgovinska pogajanja. Kakor znano poteče trgovinska pogodba z Avstrijo koncem tega leta. Ker pa je Avstrija med tem znatno povišala uvozne carine na poljedelske pridelke in s tem skoraj popolnoma onemogočila izvoz naših poljskih pridelkov v Avstrijo, je naša vlada odklonila avtomatično podaljšanje obstoječe trgovinske pogodbe in zahtevala revizijo. Naša vlada bo stavila primerne zanteve glede znižanja avstrijskih uvoznih carin ter skušala v zaščito domače industrije primerno zvišati uvozno carino na nekatere industrijske proizvode. Jugoslovanski delegaciji bo načeloval beograjski univerzitetni profesor dr. Todorović. Ministrstvo za trgovino bo zastopal načelnik Savić, pridružen mu bo šef oddelka dr. Rudolf Steinmetz, ministrstvo za poljedelstvo bo zastopal načelnik dr. Stojković, finančno ministrstvo pa generalni direktor carin dr. Konrad Smid. V zvezi s temi pogajanjmi je bil tudi včerajšnji poset avstrijskega poslanika dr. Hofingerja pri znanjem ministru dr. Marinkoviću.

DELO NA PRORAČUNU

Beograd, 2. novembra. V finančnem ministrstvu intenzivno delajo na proračunu za leto 1928—1929. Finančni minister dosledno vztraja na izvajanju štedenja in črta vse količjak pogrešljive kredite. Čim bo finančni minister pregledal proračune poedinih ministrstev, bo celoten proračun predložen v razpravo Narodni skupščini.

Nov osnutek uradniške uredbe

Beograd, 2. novembra. Komisija za revizijo uradniškega zakona je izdelala osnutek tozadavne uredbe. Osnutek je bil poslan ministrskemu predsedniku, ministru pravde dr. Subotiću in finančnemu ministru dr. Markoviću.

Francija in razorožitvena konferenca

Zeneva, 1. novembra. V francoskih političnih krogih je zavladalo veliko razburjenje, ko se je izvedelo, da se udeležijo bodoče razorožitvene konference tudi sovjetska Rusija. Francija se boji, da bi Rusija na konferenci podprla nemško stališče v razorožitvenem vprašanju in skušala načeti vprašanje versailleske pogodbe, posebno v kolikor te ta tiče določb glede razorožitve Nemčije. Francoski desničarski časopisi kažejo veliko vznemirjenost in pozivljajo francoske merodajne kroge, naj temu vprašanju posvetijo vso pozornost in obvarujejo Francijo pred morebitnimi neprijetnimi presenečenji.

BORBA ZA TANGER

Tanger, 2. novembra. Na dan obletnice premirja bodo priplule pred Tanger angleške vojne ladje. Angleški krogi povdarjajo, da se omogoči angleškimi mornarjem udeležba pri bojni službi v anglikanski cerkvi v Tangerju. Diplomatski krogi menijo, da bi se to lahko opravilo v kaki cerkvi v Gibraltarju in smatrajo prihod angleškega brodoma v Tanger za demonstracijo proti zadnjemu obisku italijanskih vojniških ladij.

Dva umora makedonstvujoših

Sinoči so makedonstvujošci v Štipu umorili znanega trgovca in njegovega sina. — Umor je čin krvavega medsebojnega obračunavanja makedonstvujoših. — Morilci so ušli

Beograd, 2. novembra. Včeraj okrog pol 10. ure zvečer je bil izvršen v Štipu nov atentat, kojega žrtev sta postala trgovec Miša Mihajlov Gavrilović in njegov sin Rista. Atentat je, kakor se da sklepati iz dosedanjih rezultatov preiskave, zopet delo makedonstvujoših. Storitve doslej niso izsledili.

Trgovec Miša Mihajlov Gavrilović in njegov sin Rista sta se okrog 9. zvečer napotila iz kavarne proti domu. Ko sta dospela na most, ki vodi preko malega potoka, sta ju nenadoma ustavila dva neznanca in oddala na nju pet streljiv iz samokresov tipa „Parabellum“. Na ulici je bilo precej ljudi, vendar pa je nastala po prvih streljih taka panika, da se je vse razbžžalo. Atentatorima je v splošni zmedbi uspelo, da sta brez sledu izginila.

Na lice mesta je prihitela policija, ki je našla trgovca in njegovega sina v mlaki krvi. Poklicani zdravnik je ugotovil, da sta bila oba že po prvem strelju smrtno zadeta in da je smrt nastopila takoj. Atentat je izzval v mestu veliko razburjenje in ogorčenje. Oblasti so podvezle takoj vse mere, da izsledijo storitve. Izhodi iz mesta so bili v par minutah zaprti, tako da po mnenju oblasti nikdo ni mogel več iz mesta. Kljub temu pa storitve niso mogli našti.

Dosedanji potek preiskave dokazuje, da gre za interna nasprotstva med bolgarskimi komiti in makedonstvujošimi. Ubiti Miša Mihajlov je namreč oče Panče Mihajlova, znanega bolgarskega komitskega vojvode, ki je desna roka generala Protogerova. Kakor je ugotovila tudi preiskava v zadevi atentata na generala Kovačevića, je bil baš Panča Mihajlov eden glavnih organizatorjev tega atentata in je dal napadalnem potrebna denarna sredstva ter jih napotil k Curtovu v Čustendul, od koder so nato prekoračili mejo in prešli na naše ozemlje. Panča Mihajlov pa

je velik nasprotnik federalistično orientiranih članov makedonske organizacije in je svoj čas organiziral tudi napad na komitskega vojvodo Panico, ki ga je ubila v dunajskem Burgtheatru Mencia Karničin. Ta umor je izzval med makedonskimi federalisti veliko ogorčenje in že ponovnokrat so se skušali maščevati nad Pančo Mihajlovom, ki pa se skrbno paži, tako da mu ne morejo do živga. Zato so se hoteli sedaj očividno maščevati nad njim s tem, da so ubili njegovega očeta in brata. Preiskava se v tej smeri nadaljuje. Oblasti domnevajo, da bo prišlo še do zanimivih razkritij, ker je znano, da nastajajo v organizaciji makedonstvujoših vedno večja nasprotstva. Splošno prevladuje mnenje, da je to šele začetek medsebojnega razračunavanja in da bo sledilo še več takih atentatov.

Prebivalstvo pridno podpira oblasti pri zasledovanju zločencev. Vse obmejne oblasti so bile še tekom noči opozorjene na ta napad in je zopora na meji poostrena, tako, da so napadalci še vedno na našem ozemlju. V okolico Štipa so bili odposlani številni vojaški oddelki, ki skupno z orožništvom iščejo zločince.

Škofje, 2. novembra. Policija je včeraj aretirala več makedonskih dijakov, ki so na sumu, da vzdržujejo zvezo z bolgarskimi komiti in makedonskim odborom. Uvedena preiskava je ta sum potrdila. Pri hišnih preiskavah so našli tajne šifre in obširno korespondenco, ki dokazuje, da so aretiranci v službi makedonskega odbora.

Beograd, 2. novembra. Notranje ministrstvo je včeraj razdelilo nagrado v znesku 100.000 Din, ki je bila razpisana za izsleditev atentatorjev na generala Kovačevića. Najvišja nagrada v znesku 15.000 Din je bila priznana seljaku, ki je prvi izsledil napadalce in jih prijavil oblastem. Ostali znesek pa je bil sorazmerno razdeljen med orožništvo, vojske in seljake, ki so aktivno sodelovali pri zasledovanju.

Volitve v Zbornico TOI

Delo volilne komisije počasi napreduje.

Včeraj na praznik Vseh svetih je volilna komisija dopolne poslovala v posvetovalni dvorani Zbornice TOI. Danes ob 9. dopolne se je ponovno sestala, da nadaljuje pregledovanje legitimacij. Do danes opoldne je bilo odprtih skupaj 8364 volilnih pism. Za neveljavne je bilo proglašeno 160 glasovnic. Komisija ima odprti še 10.715 volilnih pism. Pregled pism se danes popoldne in prihodnje dni nadaljuje.

TRGOVINSKA POGODBA Z GRČIJO

Beograd, 2. novembra. Glasom poročilo iz Aten bo v prihodnjih dneh podpisana nova jugoslovensko-grška trgovinska pogodba. Za Jugoslavijo bo podpisal pogodbo jugoslovanski poslanik Tihomir Popović, za Grčijo pa zunanji minister Mihalokopulos.

PREGRUPACIJA ANGLEŠKIH VOLILCEV

London, 2. novembra. Pri volitvah v angleških provincih so močno narasli mandati delavske stranke.

London, 2. novembra. Včeraj so se vršile v Angliji nadomestne občinske volitve. Delavska stranka beleži pri sedanjih volitvah velik uspeh in je posebno napredovala v industrijskih centrih. Konservativci so močno nazadovali in v manjši meri tudi druge angleške stranke. Sodeč po sedanjih izidih se angleške mase obračajo od konservativne politike in se navzile neuspehu zadnje premovalne stavke pridružujejo delavski stranki.

LETALO TREŠČILO OB VLAK

London, 1. novembra. V kraju New Market v pokrajini New Jersey se je pripetila nenavadna nesreča. Ob osebni vlak je trčilo letalo, ki se je popolnoma razbilo. Smrtnih žrtev k sreči ni bilo. To je prva nesreča te vrste.

Francosko - rusko zblizanje na prosvetnem polju

Pariz, 29. oktobra (be). Prosvetni minister je sprejel predlog ruskega prosvetnega ministra Lunarskega za rusko-francosko zblizanje in za sklenitev pogodbe o avtorskih pravicah.

LEHAR OBOLEL

Dunaj, 2. novembra. Znameniti komponist Franc Lehar je obolel na grlu in ga bodo morali operirati.

Zopetna izvolitev Kemal paše

Angora, 2. novembra. Turška zbornica je soglasno zopet izvolila Kemal pašo za dobo štirih let predsednika turške republike. Ministrski predsednik Ismet paša je demisijski, vendar mu je bila ponovno poverjena sestava novega kabineta.

Polemika o katastrofi Mafalde

London, 2. novembra. Tukajšnji listi poročajo, da je angleška zavarovalna družba, pri kateri je bil zavarovan potopljeni italijanski parnik „Principessa Mafalda“, vložila tožbo proti lastnikom parnika, t. j. proti italijanski družbi „Navigazione Generale Italiana“. Zatrjuje se namreč, da je bila ladja v tako slabem stanju, da so jo nameravali že pred letom umakniti iz prometa. To pa se ni zgodilo in parnik je ostal v prometu, čeprav je bil že skoraj neporaben. Zato zavarovalna družba odklanja zavarovalnico.

Berlin, 2. novembra. Berlinsko časopisje ostro obsoja način, s katerim skuša Italija prikrihati resnico o obsegu katastrofe parnika „Mafalda“. Posebno se obsoja dejstvo, da še sedaj ni bila izdana lista pogrešancev. Belgijski potniki objavljajo v belgijskem časopisu strahovite podrobnosti o nesposobnosti kapetana „Mafalde“ in povdarjajo, da „Mafalda“ ni bila dovolj opremljena za dolge vožnje. Rešilni čolni in rešilne naprave so bile povsem nezadostne. Da ni katastrofa zavzela še večje dimenzije, se je zahvalvil edino mirnemu morju in takojšnji pomoči drugih parnikov, ki so po več ur trajači naporni rešilni akciji rešili večino potnikov in posadke.

ALJEHIN IN CAPABLANCA

Berlin, 2. novembra. Glasom poročilo iz Buenos Aires je končala 22. partija med Aljehinom in Capablancam v 46 potezi remis. Capablanca je 53 minut študiral eno potezo in je radi tega zamudil čas.

KROKODIL MESTO RIBE

Marsaille, 1. novembra. Ribiči so doživeli veliko presenečenje. Viočili so mesto pričakovane ribe krokodila, ki je pred dnevi zbežal z nekega zoološkega vrta.

Izgon «nadležnih tujcev» iz Francije

Pariz, 29. oktobra (be). «Journal» poroča, da je vlada zaradi dogodkov povodom usmrtnice Saccia in Vanzettija izgnala iz Francije 992 oseb.

Praznik vseh svetnikov

Pokopališče pri Sv. Križu je posetilo nad 25.000 oseb.

Ljubljanci so v soboto, zlasti pa večeraj v velikih množicah posetili njivo večnega mira, da počaste spomin umrlih svojcev. Po cestah proti pokopališču je vladalo od jutra do večera živahno vrvenje. Dopoldne so meščani nosili vence in šopke krizantem na grobove svojcev. Celo pokopališče se je spremenilo v diven gal zelenja in cvetja. Dopoldne so priredili jugoslovanski nacionalisti skromno žalno proslavo na Suhem bajeju v spomin tam pokopanim žrtvam avstrijske soldateske. Grobovi žrtev so bili lepo popravljani in okrašeni z zelenjem. Sentjakovski župnik g. Janko Barle je v prisotnosti izvidniške čete ljubljanske «Strelske družine» in drugih sentjakobskih naprednjakov opravil žalno cerkveno svečanost, nakar je Sentjakobsko napredno pevsko društvo zapelo dve žalostinki, a g. Breščak je imel primeren domoljubni nagovor. Proslave se je udeležilo nad 300 naprednjakov in nacionalistov.

Popoldne kmalu po 14. pa so se začele pomikati nepregledne množice na pokopališče pri Sv. Križu, kjer je priredilo «Društvo za skrb mladine» posebno nabiralno akcijo. Uvedlo je kontrolo posetnikov. Končno število kontroliranih posetnikov objavimo prihodnje dni, ker društvo še ni moglo danes dopolne prešteti naklonjenih mladarov za siromašno mladino. Splošno cenijo, da je posetilo pokopališče pri Sv. Križu najmanj 25.000 oseb. Ogromen poset je bil tudi na pokopališču pri Sv. Krištofu, dalje na Viču, v Dravljah in v Štepanji vasi, na katerih so se spominjali umrlih svojcev okoličani.

Pri velikem križu na pokopališču pri Sv. Križu so se ob 15. pričele pietetne svečanosti. Pod vodstvom pevovodje g. Zorka Prelovca so združeni pevski zbori zapeli žalostinki «Beati mortui» in Ferjančičevo nagrobnico, na kar so odšli na grobove judenburških žrtev in vojakov, kjer se je nadaljevala veličasna žalna proslava. Proslavo je tu otvorila godba Dravske divizije z Beethovnovo žalno koračnico, na kar so pevci zapeli Pavčičevo «Vigredo». Nato je imel žalni proslavi primeren gniljav nagovor bivši vojni kurat in tajnik Zveze slovenskih bojevnikov g. Fran Bonac. Po govoru so bivši vojni kurati zapeli pretrpetljivo «Libera» in pevski zbori Prelovčev «Oj Doberdob». Častna vojaška četa je proslavo zaključila s salvo v pozdrav mrtvim tovarišem. Zvečer je bilo pokopališče podobno morju luči, ki so pričale, da se živi vedno spominjajo mrtvih.

Večina posetnikov je prihajala na pokopališče peš, a mnogo posla so imeli tudi ljubljanski izvoški, avtomobili in drugi privatni vozni. G. Pavel Stelč je za praznik in mrtvih duš dan postavil pred frančiškansko cerkev na Marilijem trgu poseben avtobus, ki je ljudje za 5 Din vozil na pokopališče in nazaj. Kakor čujemo, namerava g. Stelč stalno vzdrževati avtomobilski promet med mestom in pokopališčem. Začasno mu je dal mestni komisar le dovoljenje za te dneve.

Ljudsko štetje v Turčiji

Angora, 29. oktobra (be). Po vsej državi se vrši ljudsko štetje. Razven policijskim uradnikom in komisarjem števnih komisij je vsemu prebivalstvu za 24 ur prepovedan izhod iz stanovanj.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize. Berlin 13.555 — 13.585 (13.57). Curih 1094 — 1097 (1095.5), Dunaj 8 — 8.03 (8.015), Newyork 56.65 — 56.85 (56.75), Praga 168 — 168.80 (168.40), Milan 309.25 — 311.25 (310.25).

Elektri. Celska pos. 164 d, Ljubljanska kreditna 135—135 (135), Kreditni zavod 160 d, Veveče 133 d, Ruše 275 — 285, Stavbna 56 d, Šešir 104 d, Kr. in. dr. 375 d.

Lesni trg: Tendencna živahna. Zaključeno 2 vagona in sicer 1 vagon letvic (kontinele) 13/24, 1 meter dolgi, I. II., III., monte, fr. vag. nakl. post. po 600; 1 vag. desk, smreka, jelka, 34 mm, I. II., III., monte, fr. vag. meja po 490. Povpraševanje za 500 m³ mecesnovih hlodov, 4m, od 26 cm premera (na tanjšem koncu) naprej, fr. vag. Sušak, odnosno meja.

Deželni pridelki. Tendencna mirna. Zaključek ni bilo.

ZAGREBSKA BORZA.

Devize: 276.25—277.05, Newyork 56.64—56.84, Milan 309.67—311.67, Curih 1094—1097, Berlin 1355.5—1358.5, Dunaj 800—803, Praga 168—168.8.

Elektri. Investicijsko posojilo 83 in tri četrt do 84. Vojna škoda 390—391 in pol. Hipotekarna banka 57, Ljubljanska kreditna 135, Prašednosta 890—892 in pol, Trboveljska 475—485, Veveče 132 in pol do 136.

INOZEMSKA BORZE.

Curih: 25.255, Newyork 518.72, Pariz 20.37375, Milan 28.33, Berlin 123.815, Beograd 9.1875, Praga 15.365.

Dr. Gosarjeva stanovanjska akcija

Kako so klerikalci reševali stanovanjski problem v Ljubljani? — Koliko delavskih stanovanj je zgradil dr. Gosar s fondom za brezposelne? — Neuspela obramba dr. Gosarja.

Stanovanjski zakon, ki ga je izdal minister za socialno politiko dr. Gosar in ki ga je uveljavila večina Narodne skupščine, ne da bi upoštevala stvarne nasvete in predloge opozicije, ni zadovoljil niti hišnih lastnikov niti stanovanjskih najemnikov. Hišni lastniki ni zadovoljili, ker jim še nadalje omejuje svobodo razpolaganja s svojim imetjem in s tem lastniško pravico, in stanovanjskih najemnikov ni zadovoljil, ker jim ne nudi zadostne zaščite. Povsem naravno in umevno je, ako branijo hišni posestniki svoje interese, stanovanjski najemniki pa svoje. Prav nič tujega tudi ni, ako so zadnje nedelje stanovanjski najemniki razbili v Ljubljani shod hišnih posestnikov. Mogoče bi se pri spretnem vodstvu shoda to ne zgodilo, vendar pa je to dokaz, da stanovanjska miselnost pri nas še davno ni odpravljen, ker bi drugače ne razburjalo stanovanjskih najemnikov še samo dejstvo, da sklicujejo hišni posestniki shod, na katerem hočejo protestirati proti zakonu, ki jim še nadalje omejuje lastniško pravico.

Ugotovitev predsednika shoda hišnih posestnikov, da se je s 1. novembrom okoli 90 odstotkov stanovanjskih najemnikov sporazumelo s hišnimi lastniki zaradi povznesenja stanovanjskega vprašanja, ker ne igra pri tem vlogo samo pomanjkanje stanovanj, ampak tudi materialni in socialni položaj najemnikov. Najemnik, ki ima n. pr. 3000 Din mesečne plače, je mogoče pristal na povzneseno najemnino 1000 Din mesečno, ker se je hotel pred izjemo izogniti sporom s hišnim lastnikom, resnica pa je, da ta najemnina ni v pravem razmerju z njegovimi dohodki, čeprav je morebiti primerena za njegovo stanovanje. Navajamo ta slučaj samo kot primer; varijacije obstoje seveda na obeh straneh.

Stanovanjsko vprašanje bo rešeno takrat, kadar bodo najemniki gneto tako situirani, da bodo lahko brez obteute škode za svoje preživljanje plačevali najemnine, ki bodo odgovarjale dejanski vrednosti stanovanj in omogočale gotovo, potrebno rentabilnost stanovanjskih hiš. Stanovanjsko vprašanje je torej odvisno od našega gospodarskega stanja in dokler se to ne zboljša, tudi ne bo konca stanovanjske miselnosti.

Zivljenjske razmere naših delovnih slojev, njihovih razmeroma majhnih zaslužkov, dokazujejo, da še vedno trpimo na posledicah vojne, ki jih bomo kljub njihovem ublažitju čutili še dolgo.

Nesčetokrat se je že poudarjalo, da bi v obstoječem prehodnem stanju morale država, občine in razne druge javne korporacije ublažiti stanovanjsko budo gospodarskih šibkih slojev z zidanjem cenjenih stanovanjskih hiš, pred vsem pa z dovoljevanjem cenjenih kreditov v to svrhu.

Včerajšnji »Slovenec« skuša z ozirom na onemogočenje nedeljskega shoda hišnih posestnikov dokazati, da je dr. Gosarjev stanovanjski zakon dober, da bi morali biti z njim zadovoljni tako hišni posestniki kakor stanovanjski najemniki, in povslej se je celo do trditve, da so vsi najemniki na strani dr. Gosarja. Po trditvah »Slovenca« je minister dr. Gosar rešil problem, po katerem je postal »volk sit in ostala koza celac«. V resnici dokazuje nezadovoljstvo hišnih posestnikov in najemnikov nasprotno.

Pisane zgodbe iz naših krajev

Dve senzacionalni aretaciji v Zagrebu. — Mož z dyema ženama. — Mlada sleparka v Beogradu.

Likvidacija banke in hranilnice d. d. Primorja na Sušaku je svojočasno vzbudila veliko senzacijo. Bili so oškodovani predvsem manjši vlagatelji. S to afero so bile kompromitirane različne osebnosti vodstva banke in državnih pravdnih v Ogljini je uveljavil preiskavo proti njim, ki so povzročili polom tega denarnega zavoda. Tedaj so nekatera ravnanja banke nenadoma izginili iz Ogljine in neznankom odšli, tako da sodišče v Ogljini še do danes ni končalo preiskave. Tako sta nenadoma izginila bivši glavni direktor banke Tome Stipanović in direktor podružnice na Reki Mate Mihletić. Nad obema so odredili preiskovalni zapor, a sta se skrivala tako spretno, da ju ni

mo mogli izslediti. Predvčerajšnjim je pa prešlo zagrebško redarstvo dopis preiskovalnega sodnika iz Ogljine, da se oba bivše funkcionarja banke Stipanović in Mihletić nahajata v Zagrebu. Stipanović da stanuje na Prilazu Djuze Deželica, Mihletić pa v Račkoga ulici. V dopisu je nadalje navedeno, da je proti njima odredjena preiskava radi zločina prevare in poneverbe. Oba naj policija takoj aretirata radi pobege in ju pod stražo odpošlje v preiskovalni zapor sodišča v Ogljini. Zagrebška policija je poiskala dvojico na stanovanju, ni pa našla ne enega ne drugega. Domačim sploh nista znana s tem imenom v označeni ulici in hiši. Kljub temu je redarstvo nadaljevalo preiska-

vo in ugotovilo, da se pobegla direktorja sploh nista prijavila na zgaščenem oddelku. Stipanović se je naselil v uradniškem domu na Starem seimišču, Mihletić pa v Račkoga ulici št. 3 in ne št. 8, kakor je sporočilo ogulinsko sodišče. Oba so aretirani in o tem obvestili sodišče v Ogljini.

Zagrebška policija je zvedela, da stanuje v Tkaličevi ulici neki 26-letni čevljarški pomočnik Josip Brandesky, rodom z Dunaja, ki se je v Zagrebu oženil, dasi njegov prvi zakon še ni razveljavljen. Policija je takoj uveljavila preiskavo in dognala, da se je Josip Brandesky oženil že l. 1924 na Dunaju z neko Jozefino Patek, katero je kmalu zapustil in odpotoval v Zagreb. Prestopil je v starokatoliško vero in se ponovno oženil z Matildo Križna, ne da bi rimskokatoliška cerkev razveljavila njegov prvi zakon. Na temelju teh poizvedb so aretirali Brandeskega, ki je priznal, da se je l. 1924 oženil s Patekovo in z njo živel le eno leto. Ker se z ženo ni razumel, je vložil prošnjo za ločitev in odšel v Zagreb. Po enoletnem bivanju v Zagrebu se je spoznal z Matildo. Povedal ji je, da je oženjen, ona ga je pa kljub temu hotela za moža. Končno sta se sporazumela in sklenila, da prestopita v starokatoliško vero. V župnišči starokatoliške cerkve v Zagrebu je takoj dobil dovoljenje za zakon. Za priči je naprosil mizarskega pomočnika Josipa Vidoviča in Janka Šipeka. Z obema je odšel v župnišče in tam izjavil, da je popolnoma svoboden in da se lahko oženi. Isto sta potrdili tudi obe priči, zato se je poroka vršila še istega dne. Brandesky je naglasil pri zaslišanju, da priči nista vedeli, da je že oženjen. Predno so odšli v starokatoliško župnišče, je Brandesky povabil priči v neki vinotoki in oba opijal. Zaslišani svečenik Ferdo Cveti je izjavil, da na dan poroke ni opazil, da bi bil ženin pijan in tudi obe priči sta se mu zdeli trezni. Matilde se niso mogli zaslišati, ker biva pri svojih starših na deželi. Dunajsko policijo so zaprosili, naj ugotovi, če je Brandesky res vložil prošnjo za ločitev in kaj je z rešitvijo. Dokler ne dobijo odgovora, bodo Brandeskega pridržali v zaporu.

V beograjskih zakotnih ulicah so videli neko mlado damo z izživetim in izpitim obrazom. Namigavala je mimoidežnicah in jih lovila v svoje mreže. Po bežnicah so jo videli v družbi pustolovcev. Od njih je dobivala denar na račun lepih obljub. Nameščena je pa bila v neki pisarni kot daktilografka, kjer so jo pa razkrinkali in je zato nenadoma izginila. Poznali so jo tudi v finančnem ministrstvu, kjer je dobivala denar za nabavo sladkorja »pod roko«. Navadno se je predstavila kot Zora Šumenčić. Ko so poizvedeli na policiji po tem imenu, niso dobili nobenih podatkov. Menjala je svoje ime in živila v Vrnjački Banji, v Kragujevcu, Smederevu in Beogradu. Povsod je sklepala odlična poznanstva. Trdila je, da je njen brat srečni tajnik. Ona pa živi v Beogradu pri tetki, ki ji je dala na razpolago zelo udobno stanovanje. Menjala je tudi službo zelo pogosto. Nedavno je iskalo neko beograjsko podjetje novo pisarniško moč. Ponudila se je tudi Zora češ, da bo skočila pod vlak, če je šef ne sprejme. Šefu se je zasmilila in jo je res sprejel. Spočetka je delala zelo marljivo. Kmalu se je pa seznanila z uradniki in jih sleparila na vse načine. Sprejemala je v popravilo zlate ure in jih ni več vrnila. Izposojevala si je denar itd. Od neke stare gospe je dobila 500 Din, da ji nakupi sladkorja po nižnji ceni. Stara gospa nima sedaj ne sladkorja ne denarja. Vodka pisarne, kjer je bila nameščena, je dobivala vedno več pritiskov, zato je sklenila, da jo opusti. Dan pred odpovedjo službe je tajinstvena in sleparska Zora izginila iz Beograda. V pisarni so se uradniki zgražali, ko so si pripovedovali, kako jih je Zora prevarila. Nekateri menijo, da je izvršila samomor, drugi pa, da je ostavila Beograd, dokler ne poseže njo in njenih pustolovčin. Policija jo pridno išče.

★

KDOR OGLAŠUJE, TA NAPREDIJE!

KDOR OGLAŠUJE, TA NAPREDIJE!

opoldne Holder oddal povelje... Misel mu je zastala v glavi. — Ali sem prav razumel? Opoldne ali za opoldne? To je velikega pomena. Naglo se je vrnil k mizi. Vtaknil je vretence znova v aparat in napeto poslušal glas.

— Za opoldne, prav sem sklepal, za opoldne. Torej je že odposlal povelje? Če se mu je to posrečilo, izbruhne danes opoldne revolucija. Danes opoldne... v vseh rudnikih, skladiščih, tovarnah in delavnicah, po vsem svetu... na zemlji in pod zemljo!

Zopet je začel nervozno hoditi po sobi. V prazni sobi se je razlegel njegov ironičen smeh.

— Revolucija izbruhne... in kaj zato! Ne bo nas presenetila. Bo treba pač vsi noč delati. Čez eno uro bodo vse vlade opozorjene na pretečo nevarnost. Z Glottinom moram govoriti. Osebnega obvestim o vsem. Telefonograf je nevaren, lahko bi kdo prisluškoval. Zakaj še niso mogli aretirati d' Albanaca, Fortclusa in Leticije?

Pritisnil je na gumb na mizi. V kabinet je stopilo več redarjev.

— Kje so aretiranci? — je vprašal general nestrogo.

Redarji so molčali. Nič novega niso mogli povedati.

Društvo za pospeševanje ciljev Lige narodov

(K jutrišnjemu ustanovnemu občnemu zboru ljubljanskega društva.)

Se pred ustanovitvijo Lige narodov so se osnovala razne organizacije z namenom, da propagirajo idejo Lige in jo popularizirajo. Za časa mirovne konference so se koncem januarja 1919. zbrali v Parizu delegati teh organizacij, da skupno zborujejo. Na tem zborovanju so se zedinili na skupnem odpor proti onim vplivom, ki so na mirovni konferenci hoteli preprečiti ustanovitev Lige narodov.

S podpisom mirovnih pogodb in ustanovitvijo Lige pa ni izginil sporazum med narodi sovržen duh in pokazala se je še večja potreba po intenzivni propagandi mirovnih idej. Zato so se v decembru 1919. združile vse te organizacije v Mednarodno unijo društev za pospeševanje ciljev Lige narodov in si ustanovile skupen odbor in sicer s sedežem v Bruslju tako, da ostanejo neodvisne od Zeneve, kjer je sedež Lige narodov. Število teh društev je rastle od leta do leta. Danes je v Mednarodni uniji združenih 45 društev iz 35 držav.

Težišče pozitivnega dela je v trajnih komisijah za pravna in politična vprašanja, za propagando ligine ideje in za narodne manjšine. Za nas Jugoslovane je posebno »o delo velike važnosti, ker nam je na ta način dana možnost spraviti vprašanje naših manjšin v drugih državah pred mednarodni forum.

Zavedajoč se važnosti teh društev in njih zgoraj naštetega dela so Beograščani in Zagrebčani ustanovili taka društva že pred leti. V Ljubljani imamo že dve leti tudi, enako kot v Beogradu in Zagrebu, akademsko društvo za pospeševanje ciljev Lige narodov. Meščansko društvo se je osnovalo v Ljubljani letošnji pomlad, in takoj začelo z delom. Delegat društva, g. dr. J. Pretnar, je zastopal društvo na mednarodnih zasedanjih Unije koncem maja v Berlinu in oktobra na selah manjšinske sekcije v Sofiji. Na obeh kongresih se je razpravljalo tudi o naših manjšinah v tujini.

Društvo pa dosedaj žal ni pristopilo toliko članov, kot bi zahtevala njega izredna važnost za naše mednarodne odnose in propagando ideje miru, ideje urejevanja meddržavnih sporov ne potom vojne, temveč potom mednarodnega razsodišča v smislu načel Lige narodov. Zato se vabijo na jutrišnji ustanovni občni zbor vsi oni, ki so jim pri srcu te zadeve. Na zboru bo ime kratko predavanje član glavnega tajništva Lige v Zenevi, g. Djura Popović in sicer o dosedanjih uspehih Lige na političnem polju. Občni zbor se vrši jutri v četrtek ob 20. zvečer v veliki dvorani mestnega magistrata.

Društvo je strogo nadstrankarsko in vabi vse naše narodne in kulturne delavce, vse stanovne brez razlike, posebno pa tudi naše žensstvo, da mu pristopi v čim večjem številu. Le tako bo društvo mogoče, vršiti svojo veliko mirovno nalogo in ob enem pomagati našim bratom tam preko.

Iz zadrege si je pomagal

V londonskem gledališču »Dabe of Yorks Theater« so igrali te dni premiero drame »Home Chai«, čije avtor je znani angleški pesnik in dramatik Noel Coward. Delo pa ni ugajalo in že pri drugem dejanju je bilo jasno, da bo propadlo. Coward je bil pri premijeri sam navzoč in dasi je videl, da drama ne konvenira, se je po predstavi pojavil na odr. Bil je sicer deležen iskrene aplavza, toda na galeriji se je nekdo zadel: »Sire, pričakoval sem kaj boljšega!«

Tišina je zavladala v gledališču, toda le za trenutek, kajti avtor je smeje odvrnil: »Jaz tudi.« Publika je nato pri ljubljenega avtorja nagradila z aplavzom, toda ne za delo, kakor poročajo angleški listi, marveč očividno za najboljšo šalo vsega večera.

Cowardov odgovor spominja na Bernarda Shawa. Ta je imel nekoč predavanje, po katerem mu je občinstvo prirejalo prisrčne ovacije, toda med poslušalci je bil nekdo, ki se je venomer drl: »Fuj!« Shaw se je mirno obrnil, rekoč: »Se popolnoma strinjam z vami, sire, toda kaj moreva midva proti toliki množici!«

Beleznica

KOLEDAR.

Danes: Sreda, 2. novembra 1927; katoličani: Vseh vernih duš dan; pravoslavni: 20. oktobra, Arsenije.

DANASJNE PRIREDITVE.

Drama: »Idealni soprog«. A.

Opera: »Trubadur«. D.

Kino Matiča: »Tragedija v cirkusu«.

Kino Dvor: »Borba v zraku«.

DEŽURNE LEKARNE.

Danes: Piccoli, Dunajska cesta; Bakar, čiš. Sv. Jakoba trg.

Tiskarski škrt na razstavi

Tiskarski škrt je znana prikazen in nihče ni varen pred njo. Kadar je dobre volje, dela dovite in pači besede tako temeljito, da lahko nastaneta iz novoporočenec novoporočenca, kakor se je nedavno pripetilo, ko je zlezel v neko notico o poroki. Če je pa slabe volje, začne streljati kozle. Lovce je od pete do glave, to mu je treba priznati. Kar ustrelji, je definitivno ustrešeno in nobena »žavba« kozla ne more izbristati.

V sobotni številki se je spravljal tiskarski škrt na kolektivno razstavo Mihe Maleša in Stanka Cudermana. Da ta spak ne spada na umetniško razstavo, je menda jasno. Naš tiskarski škrt je pa ponos svojega rodu in ima še to srečo, da mu pomaga gospod, ki bi moral njegove kozle ozivljati, da bi ne prišli mrtvi v javnost, pa mu jih še pomaga streljati. Tako sta v poročilu o kolektivni razstavi z združenimi močmi ustrelila dva kapitalna kozla. Namesto avantgardista sta pustila v poročilu avanturista, o Cudermanu pa pravita, da je bolj izkritiziran, dasi je mož v resnici bolj izkritiziran. Tako je, če streljata kozle kar dva lovca. Bilo srečno in Bog jima pomozil!

Sport

Prvenstvene tekme LNP

Včeraj se je odigralo IV. kolo prvenstvenih tekem LNP. Kakor je bilo pričakovati, sta oba favorita Ilirija in Primorje zmagala nad Jadranom, odnosno Hermesom in si tako še bolj utrdila svojo pozicijo v prvenstveni tabeli. Zal so se tudi včeraj na igrišču povodot tekme Primorje — Hermes odigrali prizori, ki pričajo, da so odnosi med našimi klubi vse prej nego prijateljski in sportni in da je atmosfera še vedno zastrupljena. Med tekmo je namreč del maloštevilne publike vdril na igrišče in preprečil nadaljevanje igre. Mnenja smo, da taki ekscesi ne služijo sportu, pa tudi publiki niso v čast.

Ilirija — Jadran 6 : 0 (1 : 0).

Ilirija je zmagala nad Jadranom razmeroma lahko, čeprav se ni posebno naprezala. Jadranovci so vzdržali samo prvi polčas, ko so se branili precej žilavo, v drugem polčasu pa so bili s svojimi močmi pri kraju in so se omejili predvsem na defenzivno igro. Ilirija, ki je že v prvem polčasu vodila z enim, je nato dosegla še pet golov. Sodil je zadovoljivo g. Pevalak.

Primorje — Hermes 3 : 1 (2 : 0).

Nato sta nastopili moštvi Hermesa in Primorja, značilna za naše razmere pa je, da je tudi to tekmo sodil g. Pevalak. Za tekmo je bil določen g. Vodišek; ta je radi obolevosti odpovedal in končno se je dogodilo, da je moral dve razmeroma nepomni prvenstveni tekmi soditi en sodnik. To ne daje baš najboljšega izpričevala sodniški sekciji, ki menda šteje okoli deset ali celo več sodnikov. Zato je umljivo, da g. Pevalak svoji nalogi ni bil popolnoma kos, čeprav ni sodil baš slabo.

Tekma sama se je vršila v delni premoči Primorja, ki pa je v Hermesu našlo na odprtega nasprotnika. Prvi polčas si je Primorje zasiguralo dva gola in je ta rezultat zvišalo kasneje na 3 : 0. Radi foula Slamiča je nato sodnik odredil proti Primorju 15metrovko, ki je bila povsem na mestu, obenem pa je izključil Slamiča radi protestiranja potem, ko je bil že dvakrat opominjan. Enajstmetrovka je obsejala, narkar je publika vdrila na igrišče. Sodnik je nato 21 minut pred koncem zaključil tekmo.

Krivda na včerajšnjih dogodkih zadene deloma sodnika, odnosno sekcijo, dalje Primorje, ki ne zna podučiti svojega opetovano opominjanega in kaznovanega igrača Slamiča, kaj je disciplina in koliko tudi podavez, ki ni poskrbel za zadostno število rediteljev. Taki primeri kot včerajšnji samo škodujejo našemu še itak diskreditiranemu in na šibkih nogah stoječemu sportu in zato jih je treba iztrebiti. LNP ima besedo!

Jean de la Hyre:

500

Zamislil se je in vzdihnil:

— E! Usodi ne uideš!

Redarji so dvignili truplo in se obrnili k vratom. Naenkrat je šinila generala v glavo druga misel.

— Stojte! Ali ga niste preiskali?

— Smo, general, — je odvrnil redar.

— Ali ste kaj našli?

— Samo tole.

Redar je pomolil generalu kovinasto vretence, na katerem je bil namotan tenek trak.

— Odnesite truplo! — je zapovedal general znova.

Vzel je vretence in ga ogledal.

— Fonocaparat št. 8.

Takoj je stopil višji staznik k omari v steni, vzel iz nje majhen aparat in ga postavil pred generala. General je vtaknil vretence v aparat.

— Pustite me samega. Če privo do begunce, me obvestite po telefonu.

Častniki in policijski agenti so odšli iz generalovega kabineta. General je počakal, da so se zaprla za njim vrata

in ko se je prepračil, da nihče ne prisluškuje, je navil aparat. Vretence se je zavrtelo in iz aprata se je začel rezek glas:

— Kelios Maščevalc načelniku pariskega okraja Holderju. Dan oddločite je napočil. Povelje za splošno revolucijo je že oddano. Lidija Brentan ti izroči osebnost Fulgranu. Pariški okraj kov generala Enona. Daj moji štampiljko in parolo starejšemu ujetniku, da jo izroči osebnost Fulgrau. Pariški okraj se mora ravnati po prvotnem načrtu št. 4 samo s to izpremembo, da mora pasti general Enone prvi. Z Jeanno Brentan letiva v Beneški zaliv. Vrnem se jutri opoldne. Revolucijo bom vodil osebnost. Ostanj v poslopiju glavne policije, dokler ne dam s terase ministrskega dvorca znamenja, da smo zmagali. — Kelios.

Fonograf je utihnil in vretence se je ustavilo.

Nekaj časa je general Enone molče razmišljal. Držal se je za glavo in zrl v tla. Nato se je škodoželjno zarežal. Vstal je in začel hoditi po kabinetu sem in tja.

— Ta Faulton mi je rešil življenje. Stori mi je večjo uslugo kakor malo poprej redar št. 320. Faulton je rešil življenje nam vsem, kajti če bi danes

smrtna kazen. Toda tudi on je bil med Maščevalčevimi pristaši, ki se niso bali smrti. Vsebinska povelja, ki ga je dobil Holder od Keliosa, mu ni bila znana, pač pa je iz zaslišanja paznika štev. 368 posnel, da je Kelios zapovedal osvoboditi oba aretiranca in da je torej to v nekaki zvezi s splošnim načrtom. Smatral je za svojo dolžnost soodločiti pri izpolnjevanju Maščevalčevih povelj. Zato je spustil magnetno steno in omogočil osvoboditvi Keliosovim prijateljem beg iz Pariza.

Vedel je, da utegne poplačati to zvijačo z glavo Umreti pa ni hotel. Za generala Enona je že imel pripravljen odgovor in računal je, da se mu z zvijačo posreči odvrniti od sebe sum policijskega prefekta.

Naznanilo.

Po'avili so se volkovi! Ogrožajo cele vasi! Pripravlja se velik pogon na te zveri!

V Ljubljani, dne 2. novembra 1927.

— **Železniški almanah.** V aprilu leta 1928. izide pod redakcijo naših odličnih železniških strokovnjakov »Železniški almanah«, ki bo izpolnil veliko vzel, katero le čutil doslej naš poslovnih in potniški svet. V almanahu bodo vsa potrebna tarifa obvestila, kilometraža, seznam postaj in druga komercialno - trgovska tarifa navodila, tako za lokalni, kakor za mednarodni železniški in pomorski promet. Knjiga bo izpisana v črtici in latnici in bo veljala 120 Din. Naroča se pri redakciji »Železniški almanah«.

—c Mesarska pomočnika med seboj.
Mesarska pomočnika Anton Zohar in Bern-

**Darujte za spomenik
kralju Petru Osvoboditelju!**

Lahko si mislimo strah in bojazen, ki sta se zavladala v Kardeljevi družini. Neposrednost, veselje pa je nastalo, ko je snoči okoli 18.30 potkal na vrata Edo, zdrav in nepoškodovan. Sam pravi, da je polagoma korakalaka do Predsedaja dalje v smeri proti Korosci. Dohitela ga je na potu noč in se ni znal orijentirati, kje naj bi stala Kobekova kočija. Zaspal je trdno pod neko pečino. Ko se je kor v sanjah, je ponoči čul glas zvončakov in kilcanje. Toda ni si mislil, da ga iščejo njegov prijatelj. Spal je dalje. Prijatelj Benc pa je šel mimo njega le kakih deseterokorakov dalje. Zjutraj, ko so se razpršile meglice, je Kardelj opazil, da se nahaja v neposredni bližini planinske kočje. Ko se je nekoliko oklepal, je krenil v dolino. Spetoma je še srečal nekega starko, ki mu je povedala, da iščejo nekega dijaka, ki nahajal bi se bil ponekod v planinah. Pokazalalal mu je v dolinici tudi reševalno ekspedicijo.

ski, portugalski, nemški in angleški listi naravnost sijajne kritike. Te dni pride vrsto koncertov v Slovenji, prvi se vrši v Ljubljani v petek 4. novembra ob 20. v Unionski dvorani. — Predprodaja vetopnic v Metlički knjižnici.

Opereta Orlov se poje v ljubljanski operi v četrtek dne 3. t. m., in skor kmalu ljubljanska predstava pri izredno znižanih cenah. Vse cene so za 50 % manjše od navadnih opernih cen. Uprava bo priredila v tekom sezone več takih predstav. Za omogočiti tudi najširšim plastem ljubljanskega prebivalstva obisk opere in drame. Zasedba opere običajna: Poličeva, Drenovec, Peček, Povhe itd. Dirigira g. Balatka, režira g. Ravhe.

nastopi mesto naglo obotelega g. Kumpļa
gosp. Drago Zupan iz Zagreba. Ostale partije
pojele polego gospa Thierry, gg. Holodkov,
Gospodinov, Mohorič. Jutri se pole kot
predstava pri izredno znižanih cenah pri-
-

1) 100% pure oxygen > 100%

Upor v aeroplanu

Med prekoceanskim poletom mrs. Graysonove sta se sprla pilot in navigator. — Posledica je bila, da se je morala letalka vrniti.

Upor na aeroplanu... Kdo bi verjel, da je mogoč upor celo med nehom in semljom, kjer je človek itak v smrtni nevarnosti. In vendar je tako. Na letalu druge prekoceanske letalke Mrs. Graysonove je povodom njenega prekoceanskega poleta na Dansko, ki v ostalem ni uspel, izbruhnila mala revolta. Podrobnosti o tem dogodku doslej niso bile znane.

Kakor znano, je Mrs. Graysonova trikrat startala k prekoceanskemu poletu, toda vedno se je morala vrniti. Po tretjem poletu — letalo je bilo že 1000 milj daleč nad oceanom, a se je vrnilo — so se razširile vesti, da je nagajal motor in in da se je bilo bati katastrofe. Zato so se letalci vrnili. Na povratku so bili vsi trije letalci, tako Mrs. Graysonova, njen spremljevalec navigator Brice Goldsrough in pilot Stultz, skrajno slabo razpoloženi in kmalu so krožile vesti, da je nastal med njimi med poletom hud spor. In ker ni nič tako skrito, da bi ne bilo očito, se je kmalu izvedelo, kaj je bil pravi vzrok nenadnega povratka. Med poletom sta se namreč sprla pilot in navigator in malo je manjkalo, da se nista tudi strela.

Ko je bilo letalo Mrs. Graysonove že približno 1000 milj daleč nad odprtim morjem, je pilot Stultz nenadoma okrenil in dal letalu povsem drugo smer. Graysonova in Goldsrough, ki sta opazila, da krmari pilot v smeri

proti Old Orchardu, od koder je letalo startalo, sta proti temu energično protestirala. Nastal je prepir, kajti Graysonova je zahtevala, naj Stultz ponovno okrene v smeri proti Danski, toda pilot se je temu uprl. Letalka in navigator sta se nato skušala polastiti krmila, oba moža pa sta se spopadla. Stultz je sunil Goldsrougha v prsa, pri tem je sam izgubil ravnotežje in pri padcu se je naglo oprijel ročaja. Letalo se je naglo zagugalo in le malo je manjkalo, da ni avijon treščil v morje.

Graysonova je uvidela resnost položaja, pomirila je Goldsrougha in — hočeš, nočeš, sta se morala oba pokoriti pilotu. Letalo «Dawn» se je vrnilo v Old Orchard.

Stultz se izgovarja, da je okrenil letalo zato, ker je zašlo v gosto meglo, leteli pa so tudi samo 120 m nad oceanom. Nagajal je en motor in poraba bencina je bila tudi za 25 odst. večja, nego se je kalkuliralo. Zato je računalo, da bodo zaloge bencina izčrpane. Še predno dosežejo svoj cilj in v tem slučaju bi bila katastrofa neizogibna.

Mrs. Graysonova je sedaj izjavila, da na prekoceanski polet ni resignirala in da starta zopet, čim najde primerne pilota. Vendar zatrjujejo nekateri, da si je Graysonova vso to zgodbo izmislila, da bi tako lažje prikrila svoj neuspeh.

Vrhunec Hardenovega publicističnega delovanja je bil dosežen leta 1907., ko je Harden nastopil proti osebnima prijateljskima cesarja Viljema, knezu Eulenburgu in generalu Moltkeju. Oba je Harden javno obdolžil spolne perversnosti, Moltke je publicista tožil, toda sodišče ga je oprostil. Šele pred drugo instanco je bil Harden obsojen na 4 mesece zapora, toda vzklikno sodišče mu je zamenjalo zaporno kazen z denarno globo v znesku 600 mark. Ta proces je vzbudil v Nemčiji nepopisno senzacijo. Harden je pa kmalu dobil zadostne s tem, da je prišel knez Eulenburg pri Viljemu v nemilost in da se je zapletel v krivoprišno afero, ki se je vlekla do njegove smrti.

Čudno stališče je zavzemal Harden med svetovno vojno. Kot navdušen Bismarckov pristaš je nastopil najprej fantastičnimi anekdotičnimi zahtevami, toda kmalu je spoznal, da centralne države ne morejo zmagati in je svoje na-

ziranje spremenil. Priobčeval je v ameriških listih protinemške članke in po miru je odločno zagovarjal versaillo mirovno pogodbo. Za ta preokret v njegovem naziranju so značilni članki, ki jih je pisal med vojno in izdal leta 1919. pod naslovom «Krieg und Frieden». Nemci so se mu za te članke osvetili na ta način, da so leta 1921. preprečili njegovo turnejo po Ameriki, kjer je hotel predavati o usodnih posledicah nemškega šovinizma.

Tudi po vojni je hodil Harden svoja pota. Začel je ostro kampanjo proti republikanskim strankam in celo Rathenau-a je napadal. Slednjič je ostal popolnoma osamljen in je moral pisati «Die Zukunft» sam. Leta 1921. je hotel svoj tednik celo ustaviti. Kljub svojim slabim stranem je pa podal Harden v novinarstvu najboljši dokaz, kako se da potom tiska vplivati na javno mnenje.

Harden je bil rojen leta 1861. v Berlinu kot sin židovske rodbine. Njegovo pravo ime je bilo Izidor Witkowski. Že v zgodnji mladosti se je sprl s svojci in prestopil v krščanstvo. Najprej je hotel postati igralec, potem se je pa posvetil novinarstvu. Poleg mnogih kritik in krajsih razprav je napisal knjigo «Od Versailles do Versailles», ki bi morala iziti te dni. Harden bo pokopan v Lausanni.

Zdravniški čudeži

Ameriški kirurški čarodaj doktor Fred Albee, letošnji predsednik «American Orthopedic Society» je bil oficijelno povabljen na predavanja v Rumunijo. Spotoma se je ustavil v Pragi, kjer je predaval in kazal svoje filme na kliniki prof. Jiraska.

Albee je strokovnjak v kirurgiji kosti in v uporabi pri tem mehanično orodje. Namesto dleta in klavira rabi fino cirkularno pilo, ki se zavrti 7000-krat v eni minuti in reže kost kakor vosk. Poleg cirkularne pile ima še drugo orodje, ki je izdelano tako, da se da sterilizirati. Na filmih, ki jih je kazal češkemu kirurgom, je bilo videti celo operacijo. Dr. Albee je operiral v Ameriki neko deklico, ki je imela od rojstva okrnjeno spodnjo čeljust, tako da so jo morali hraniti s pomočjo cevi. Nesrečnica ni imela brade. Dr. Albee ji je napravil umetno čeljust in brado, ki jo je pritril z drobnimi koščki, ko okrnjeni čeljusti. V nekaj tednih je deklica lahko jedla in njen obraz je dobil normalno obliko. Grbo na hrbtu odstrani dr. Albee s svojim mehaničnim orodjem tako, da ne zapusti nobenih sledov. Nekemu dečku je povodom železniške nesreče zdrobilo kost v rami. Po čudnem naključju je ostal hrustanec nepoškodovan. Doktor Albee je spojil oba ohranjena konca

kosti z 10 cm dolgim nastavkom, ki ga je izrezal dečku iz kolena in tako je bila roka rešena.

Kostna plastika ni prav za prav nič novega. Poznali so jo že stari Egipčani. Tudi mehanično orodje ni nič posebnega. Električni sveder, mehanično dleto in cirkularno žago najdemo v vsaki boljši mizarški delavnici. Da se rane raje zacelijo, če so ploščate in gladke, je vsem kirurgom znano. Toda šele s kombinacijo in praktično uporabo teh izkušenj so bili doseženi na polju kostne plastike presenetljivi uspehi. Doslej je bila kostna plastika zadeva naključja. Albee je pa ugotovil, kaj vodi k temu naključju, in je prvi kirurg, ki sistematično uporablja principe kostne plastike.

Človek-opica zopet človek

Nedavno smo poročali o senzacijsnem odkritju v Abonyju, malem selu pri Budimpešti, kjer so našli človeka-opico. Bil je to 17letni sin nekega posestnika. Otrok je bil v zgodnji mladosti nekoliko slaboumen, pa tudi fizično ni bil podoben normalnemu človeku. Oče je abnormalnega otroka, v katerem je videl nekako kazen božjo, vtaknil med živino v hlev. Sin je do raste med živino, izgubil je človeške oblike, bil je res kosmat in vse njegovo vedenje je spominjalo na opico.

Pred meseci so človeka-opico oddali v umobolnico. Za nesrečnega so se zavzeli šele zdravniki. Že čez nekaj tednov se je človek-opica pretvoril v normalnega človeka. Naučil se je govoriti, sedaj hodi pokonci, se pri jedi poslužuje jedilnega orodja in kar je glavno: zdravnikom je uspelo izlečiti tudi njegovo slaboumnost.

Pred dnevi so zdravniki sina izročili očetu in sedaj opravlja doma vse posle.

so najboljšje, najtrajnejše in zato najcenejše.

Popolnoma novo!

Mladini prepovedano!

FILM nesebične ljubezni in poln toplote človeške krvi po nesmrtnem delu RENEE FAUCHOISA.

Tragedija v cirkusu

V glavni vlogi velika cirkuska atrakcija:

Opica, ki govori

Potovanje križem sveta na cirkuskem vozu. — Zrtuje bogastvo in srečo za ljubezen žene, ki ga vara s kroteljem levov. — Izredne akrobatske bravure opice, ki govori, njeni napori, da reši svoje prijatelje. — Ljubezna cirkuska Venere. — Črni naklepi, ki jih prepreči govoreča opica. Izredno uspešna igra in lepi igralci:

Foxfilm
OLIVE BORDEN, DON ALVA, RADO itd.

Predstave ob: 4., pol 6., pol 8. in 9.

Elitni Kino Matica.

Telefon 2124.

UNDERWOOD pisalni stroj ima svetovni sloves. Nad 2 000 000 strojev v prometu. Nedosegljiv v trpežnosti in vsled tega najcenejši. Lud. Baraga LUBLJANA Se'enburgova ulica 6 | |

Ocarinjenje

vseh uvoznih, izvoznih in tranzitnih pošilk oskrbi hitro, skrbno in po najnižji tarifi RAJKO TURK, carinski posrednik, LJUBLJANA, Masarykova cesta 9 (nasproti carinarnice). Revizija pravnega zaračunavanja carine po meni deklarirane blaga in vse informacije brezplačno. 96/L

NAJBOLJŠI BRNSKI BLAGOVI

Blagovi za gospode in dame

iz zjamčeno čiste volne. — Poslednje novosti za jesensko in zimsko sezono

razpošilja staro renomirano tvorniško skladišče sukna

SIEGEL - IMHOF, BRNO

Palackeho tr. 12 (Cehoslovaška)

Največja izbira. — Najnižje tvorniške cene. —

Na zahtevo vzorci zastoj in poštnine prosto.

Stanovanje dveh sob

s kuhinjo ter pritlikinami — išče zakonski par brez otrok v takoj. — Ponudbe pod «Star» novanje/2427 na upravo «Slov. Naroda».

Lepa zbirka znamk

vsakovrstnih — ugodno naprodaj. — Ponudbe pod «Znamke» 2431 na upravo «Slov. Nar.».

DRUŽBA «ILIRIJA»

Premog, drva, koks, OGLJE. — Dunajska cesta 46 (poleg Iv. Zakotnika). — Telefon 2820. 108/L

Najstarejša slovenska plesarska in hatarska delavnica

Ivan Bricelj, Ljubljana.

Dunajska cesta 15 in Gosposvetska cesta 2 (dvorišče

kavarne «Evropa»).

Se priporoča. — Izvršitev točna, cene zmerno. 72/L

Čestilcem Cankarjal

Naprodaj trije Cankarjevi rokopisi kot feljtoni objavljeni v letu 1914. — Pismene ponudbe pod «Cankar/2437» na upravo «Slov. Naroda».

Lokal

za ključavničarsko obrt, lahko tudi na dvorišču (pogoj s stanovanjem sobe in kuhinje) — iščem v najem. — Dopisi pod «Lokal/2430» na upravo «Slov. Naroda».

Blagajničarka

izurjena v trgovini z mešanim blagom, z večletno prakso, vešča slovenskega in nemškega jezika — išče službo. — Ponudbe pod Blagajničarka/2428 na upravo «Slov. Naroda».

Oddam sobo

s posebnim vzhodom. — Zelena jama št. 230. 2446

Stanovanje z eno sobo

in kuhinjo ter pritlikinami oddam takoj mirnemu zakonskemu paru brez otrok. — Naslov pove uprava «Sl. Nar.». 2444

Jaz

Ana Cilag

s svojimi 185 cm dolgimi divnimi Lorelei lasmi sem dobila iste vsled uporabe pomade, katero sem sama iznašla. Ista je priznana kot edino sredstvo proti izpadanju, za podkrepitev razvika za goste lase in za ojačanje las.

Pospesi pri damah, gospodinjah in otrocih razvitek gostih in krepkih las in jim da že po kratki uporabi naravni blek in naravno barvo ter jih varuje pred preranim osivenjem tja do visoke starosti. CILAG-PO-MADA odstrani prhljaj tekem 48 ur. Nobeno drugo sredstvo ne vsebuje toliko hranljivih snovi za lase kakor CILAG-POMADA, ki si je po vsej pravici pridobila svetovni sloves, ker dame in gospodje že po uporabi prve steklenice dosežejo najboljši uspeh; izpadanje las izostane popolnoma — po nekaj dneh in pokaže se takoj nova rast. Ta uspeh dokazuje moj 50letni jubilej in milijoni zahvalnih pism, ki sem jih prejela iz vsega sveta.

Cena velikemu lončku CILAG-pomade Din 60.—, a dvojnega Din 90.—. K vsakemu lončku je potrebna ena steklenica Special-Shampoo (za 20kratno izmivanje glave) Din 25.—. Poštino plačati posebej. Razpošilja se proti povzetju ali predplačilu iz tvornice SHS.

Laboratorij: «AURORA», Sremska Kamenica št. 42.

Močan pogrebni savoc

Premilil je naš nepozabni brat, stric in svak, gospod

Josip Vesel

profesor obrtne šole v pok. in šolski svetnik

v torek, 1. novembra po kratki bolezni.

Pogreb dragega nam pokojnika bo v četrtek, dne 3. novembra 1927 ob dveh popoldne iz hiše žalosti, Gregorčičeva ulica 7, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, 1. novembra 1927.

Rudolf Vesel, blagajniški ravnatelj v pok., brat

in vse ostalo sorodstvo.